דרשוני כרך ב — רחל מחזרת אחר אבֵדתה

רחל מחזרת אחר אבֵדתהיעל אונטרמן

רבי עקיבא רועה של בן כלבא שבוע היה. ראתה אותו רחל בתו של בן כלבא שבוע שהוא צנוע ומעולה, ותצלח עליה רוח אלהים ותתנבא שיהא גדול בתורה, ונפשה יצאה אליו. ויהי כראותה אותו יום יום, והיא רומזת לו רמיזא, והוא, כבעל לב־אבן דמי, לא מבין ולא מאזין, לא מביט ולא מקשיב. ותבךְ מאוד והיא מר לה. ותלך לדרוש את ה'.

אמרה, ריבונו של עולם, כבר לימדונו רבותינו 'דרכו של איש לחזר על אשה ואין דרכה של אשה לחזר על איש. משל לאדם שאבדה לו אבדה – מי חוזר על מי? בעל אבדה מחזר על אבדתו'. ונאמר 'ומלאו את הארץ וכבשה' (בראשית א, כח) – 'איש דרכו לכבוש ואין אשה דרכה לכבוש', ומה אעשה אני? וכי רצונך שאצא אליו?

שמעה דינה. באה אצלה ואמרה לה: רב לך, בתי. והלוא עליי כתיב 'ותצא דינה' (בראשית לד, א) – ופירשו 'יצאנית הייתה', וראי מה אירע לי בסופי!

השיבה לה רחל: הלוא את ילדת את אסנת, ואסנת ילדה ליוסף את אפרים ומנשה ואת משיח בן יוסף. וגם תמר, משראתה שגדל שֵלָה, ותתעלף ותשב בפתח עיניים, ילדה ליהודה את פרץ וזרח ואת משיח בן דוד. ומי ייתן חלקי עמכן!

עד שהייתה רחל תוהה ומתמהמהת, חוקרת ודורשת, נתגלתה לה שכינה ופירשה לה: כך היא דרכה של תורה: בתחילה, כשהיא מתחילה להתגלות לאדם בשעת לימודו, רומזת לו ברמז. אם הוא יודע ומבין, טוב, ואם אינו יודע ומבין, שולחת אליו שליח וקוראת לו 'פתי! ... אִמרו לזה הפתי שיתקרב לכאן ואדבר עמו!'

אמרה רחל: 'אם כן, ברשות אני עושה'.

ויהי כאשר ראתה את עקיבא בא עם הצאן, ותיגש ותאמר לו: 'אם מתקדשת אני לך, תלך ללמוד בבית רב?' אמר לה 'הן'.

שלחתו. ועתיד היה להעמיד עשרין וארבע אלפין תלמידים, וכולהון בזכותה!

רבי עקיבא רועה – על פי בבלי, כתובות סב, ע"ב. דמי – דומה. דרכו של איש לחזר – בבלי, קידושין ב, ע"ב. איש דרכו לכבוש – בבלי, יבמות סה, ע"ב. יצאנית הייתה – על פי תנחומא, וישלח ז. הלוא את ילדת את אסנת – ראו מסכת סופרים הוספה א, א ה"ה. וגם תמר משראתה שגדל שֵלָה – ראו בראשית לח. כך היא דרכה של תורה – זהר חלק ב, צט: 'תא חזי ארחא

דאורייתא כך הוא, בקדמיתא כד שריא לאתגלאה לגבי בר נש ארמיזת ליה ברמיזו. אי ידע, טב, ואי לא ידע, שדרת לגביה וקראת ליה 'פתי!... אמרו לההוא פתי דיקרב הכא ואשתעי בהדיה!'.